

תוכנית הקורס ורשימת קריאה לקורס

סמסטר 2 שנה 2024

בית ספר: בית ספר הארי רדזינר למשפטים LL.B.

דיני חוזים

מרצים/ות:

ד"ר יובל פרוקציה yprocaccia@runi.ac.il

מתרגלים/ות:

ד"ר יובל פרוקציה yprocaccia@runi.ac.il

עוזרי/ות הוראה:

גב' לילך ביטון biton.lilach@post.runi.ac.il

מספר הקורס:	10515
סוג הקורס:	שיעור
שעות שבועיות:	6
נקודות זכות:	7

דרישות הקורס:	עבודה מסכמת
קוד קבוצה:	242103913
שפת לימוד:	עברית

תנאי קדם

במידה ולמדת את אחד מהקורסים הרשומים מטה, בעלי תוכן זהה, לא תוכל להירשם לקורס דיני חוזים (10515) :

19 - דיני חוזים
10390 - משפט חוקתי

נושאי הקורס

הקורס יעסוק בסוגיות היסוד של דיני החוזים הכלליים. נעמוד על הבעיות השונות המאפיינות את הקשר

החוזי, ועל האופן שבו מתמודד עימן המשפט. בין היתר, נדון במהותו של החוזה, ובהבחנה שבינו לבין הסכמה שאינה חוזית; נעסוק בעקרון חופש החוזים, בהצדקותיו ובגבולותיו; בדיני כריתת החוזה; באפשרות לגיבושה של אחריות טרום-חוזית בשלב המשא-ומתן; בפגמים הנופלים בכריתת החוזה, המאפשרים את ביטולו; בפרשנות חוזים, ובהשלמתם של חוזים חסרים. כמו כן, נדון במאפייניהם המיוחדים של חוזים אחידים; בנפקותם של חוזים "פסולים" – המנוגדים לדין ול"תקנת הציבור"; ובחוזים שסוכלו. לבסוף נדון במושג "ההפרה היעילה", ובסוגי הסעדים הניתנים בגין הפרת חוזה. בסוגיות אלה ובאחרות, נציג את הדין הנוהג ונבחן את טיבו באורח ביקורתי.

מטרות הקורס

הקורס מיועד להקנות הבנה של עקרונות יסוד בדיני החוזים הכלליים, על היבטיהם הדוקטרינריים והתיאורטיים.

מבנה ציון הקורס

1. תרגיל אמצע - 10%
2. עבודה מסכמת - 90%

שעות קבלת מרצה

בתיאום מראש

פרטי עוזר הוראה

עו"ד לילך ביטון, biton.lilach@post.idc.ac.il

רשימת קריאה

• כריתת חוזה

◦ יסודות הכריתה

- סעיפים 1 - 11, ו - 60 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג - 1973.
- ע"א 440/75, **זנדבנק נ' דנציגר ואח'**, פ"ד ל (2) 260.
- ע"א 1932/90, **פרץ בוני הנגב נ' בוחבוט**, פ"ד מז (1) 357 (פסק דינו של הנשיא שמגר).
- ע"א 65/88, **אדרת שומרון נ' הולינגסוורת**, פ"ד מד(3) 600, 611-603 (פסקאות 19-1).
- ע"א 649/73, **קפולסקי נ' גני גולן**, פ"ד כח(2) 291.

- ע"א 379/82, **נוה-עם נ' יעקובסון**, פ"ד לח(1) 740.
- ע"א 7824/95 **יצחק תשובה ואח' נ' בר נתן** פ"ד נה(1) 289.
- **שלו וצמח**, פרקים 5-8
- **פרידמן וכהן**, פרקים 7-9

• זכרון-דברים

- ע"א 692/86, **בוטקובסקי נ' נת**, פ"ד מד(1) 57.
- ע"א 158/77, **רבינאי נ' חברת מן שקד**, פ"ד לג(2) 281.
- ע"א 252/78, **ברון נ' מנדיס תורס**, פ"ד לג(2) 437.
- ע"א 1049/94, **דור אנרגיה נ' חמדן**, פ"ד נ(5) 820.
- ע"א 9247/10 **רוזנברג נ' סבן** (ניתן בתאריך 24.7.2013)
- ע"א 9255/11 **דניאל נ' ברלינסקי** (ניתן בתאריך 11.08.13) (פסקאות 1-23 לפסק דינה של השופטת ברק ארז).
- **שלו וצמח**, פרק 6ה.
- **פרידמן וכהן**, פרק 8, 8.22-8.43.

• צורת החוזה

- ע"א 986/93 **קלמר נ' גיא** פ"ד נ(1) 185.
- ע"א 8234/09 **שם טוב נ' כדורי פרץ ואח'** (ניתן בתאריך 21.3.2011).
- **שלו וצמח**, פרק 9
- **פרידמן וכהן**, פרק 10

• תום-לב במשא ומתן

- סעיפים 12, 61(ב) לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973.
- ד"נ 7/81, **פנידר ואח' נ' דוד קסטרו**, פ"ד לז(4) 673.
- ע"א 829/80, **שכון עובדים בע"מ נ' זפניק**, פ"ד לז(1) עמ' 579.
- *Elvin Associates v. Franklin*, 735 F. Supp. 1177 (S.D. N.Y. 1990)
- ע"א 2071/99 **פנטי נ' יצהרי**, פ"ד נה(5) 721.
- ע"א 6370/00 **קל בנין בע"מ נ' ע.ר.מ. רענוה**, פ"ד נו(3) 289. (פסק-דינו של הנשיא ברק).
- ע"א 986/93, **קלמר נ' גיא**, פ"ד נ(1) עמ' 185.

- ע"א 838/75, **ספקטור נ' צרפתי**, פ"ד ל"ב (1)
- ע"א 9019/99 **קינסטלינגר נ' רחמים אליה**, פ"ד נה(3) 542. (מופיע גם בסעיף ההטעיה).
- ע"א 8068/11 **עיני נ' שיפריס** (פורסם בתאריך 11.2.2014).
- ע"א 8143/14 **חלפון נ' בנק דיסקונט** (פורסם בתאריך 29.1.2017).
- **שלו וצמח**, פרק 4
- **פרידמן וכהן**, פרק 12

● **פגמים**

- ס' 14-22 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973.
- **שלו וצמח**, פרק 10
- **פרידמן וכהן**, פרק 13

● **טעות:**

- ע"א 2444/90, **ארואסטי נ' קאשי ואח'**, פ"ד מח (2) 513.
- ע"א 2495/95, **בן לולו נ' אליאס**, פ"ד נא(1) 577.
- ע"א 8972/00, **שלינגר נ' הפינקס חברה לביטוח**, פ"ד נז(4) 817.
- ע"א 406/82, **נחמני נ' גלאור**, פ"ד מא(1) 494.
- ע"א 5054/11 **ספיר וברקת נדל"ן (הולילנד) נ' אמסטר** (פורסם בתאריך 07/03/13)
- ע"א 7920/13 **כרמל נ' טלמון** (פורסם בתאריך 29.2.2016)
- **שלו וצמח**, פרק 12
- **פרידמן וכהן**, פרק 14

● **טעות סופר**

- ע"א 424/89 **פרקש נ' שיכון ופיתוח לישראל**, פ"ד מד(4) 31.
- **שלו וצמח**, פרק 12 ז
- **פרידמן וכהן**, פרק 14, 14.88-14.90

● **הטעיה:**

- ע"א 838/75, **ספקטור נ' צרפתי**, פ"ד ל"ב (1) 231.
- ע"א 373/80, **וופנה ואח' נ' אוגש**, פ"ד לו(2) 215.
- ע"א 9019/99 **קינסטלינגר נ' רחמים אליה**, פ"ד נה(3) 542.
- ע"א 488/83 **צעני נ. אגמון** פ"ד לח(4) 161.
- רע"א 1096/97 **אבו ג'ובה נ' פימן בע"מ** פ"ד נג(1) 481.

- ע"א 5393/03 **פרג' נ' מיטל** (פורסם בתאריך 18.1.2005).
- ע"א 2469/06 רונן סויסה נ' חברת זאגא בגוש 5027 חלקה 1 בע"מ (פורסם בתאריך 14.8.2008).
- **שלו וצמח**, פרק 13
- **פרידמן וכהן**, פרק 15

• כפייה ועושה:

- ע"א 403/80, **סאסי נ' קיקאון**, לו (1) 762.
- ע"א 784/81, **ישראל שפיר נ' מרטין אפל ואח'**, פ"ד לט (4) 149.
- ע"א 8/88, **שאול רחמים בע"מ נ' אקספומדיה בע"מ**, פ"ד מג (4) 95.
- ע"א 1569/93, **יוסי מאיה נ' פנפורד**, פ"ד מח (5) 705.
- ע"א 719/78 **איליט נ. אלקו** פ"ד לד (4) 673.
- רעא 617/08 **מלון עדן נהריה נ' קסל** (ניתן בתאריך 21/09/14)
- **שלו וצמח**, פרקים 14-15
- **פרידמן וכהן**, פרק 16-17

• כשרות משפטית ו"לא נעשה דבר"

- סעיפים 1 - 10, 14, 18 - 21, 74, 1 - 80 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב - 1962.
- סעיפים 4 - 5 לחוק החברות, תשנ"ט - 1999.
- סעיף 21 לפקודת האגודות השיתופיות.
- סעיף 8 לחוק העמותות התש"ם - 1980.
- סעיף 7 לפקודת העיריות (נוסח חדש).
- ע"א 112/79, **שרף נ' אבער**, פ"ד לד (3) 178.
- בג"ץ 709/79, **כהן נ' שר הבטחון**, פ"ד לד (2) 465
- בע"מ 946/08 **פלוני נ' פלוני** ואח', תק-על 7621, (2)2008
- ע"א 8163/05 **הדר חברה לביטוח בע"מ נ' פלונית**, תקד"ן-עליון 2007 (3) 1976.
- ע"א 1548/96 **בנק איגוד לישראל בע"מ נ' זהבה לופו**, (פורסם בתאריך 12.6.2000) (פסקאות 11-13 לפסק דינה של השופטת דורנר).
- **פרידמן וכהן**, פרק 18

• חוזה למראית עין וחוזה פסול:

- סעיף 13 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973.
- סעיפים 30-31 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973.
- ע"א 630/78, **ביטון נ' מזרחי**, פ"ד לג (2) 576.
- ע"א 4305/10 **אילן נ' לוי** (פורסם בתאריך 9.5.2012).
- ע"א 661/88, **פיסאר חיימוב נ' פארס חמיד ואח'**, פ"ד מד (1) 75.
- בג"ץ 6051/95, **רקנט נ' ביה"ד הארצי**, פ"ד נא(3) 289.
- ע"א 698/89 **שילה נ' בארי**, פ"ד מז(4) 796.
- ע"א 395/87, **שלוש נ' בל"ל**, פ"ד מו (5) 529.
- ע"א 6601/96 **AES SYSTEM INC. נ' סער**, פ"ד נד(3) 850.
- ע"א 5258/98 **פלונית נ' פלוני**, (פורסם בתאריך 14.7.2004).
- ע"א 6705/04 **בית הרכב בע"מ נ' עיריית ירושלים** (פורסם בתאריך 22.1.2009).
- בג"צ 6231/92 **זגורי נ' ביה"ד הארצי לעבודה**, פ"ד מט(4) 749.
- ע"א 6667/10 **טנדלר נ' קוזניצקי** (פורסם בתאריך 12.9.2012).
- ע"א 7141/13 **קונקטיב גרופ בע"מ נ' דבוש** (פורסם בתאריך 5.11.15).
- **שלו וצמח**, פרקים 11, 20.
- **פרידמן וכהן**, פרק 7, 7.16-7.19.

• פרשנות

- סעיפים 24-29, 39-52 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973.
- ע"א 650/84, **שטרן ואח' נ' זיונץ**, פ"ד מא (1) 380.
- ע"א 4628/93, **מדינת ישראל נ' אפרופים**, פ"ד מט (2) 265.
- דנ"א 2045/05 **ארגון מגדלי ירקות – אגודה חקלאית שתופית בע"מ נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם, ניתן ביום 11.5.2006).
- רע"א 3961/10 **המוסד לביטוח לאומי נ' סהר חברה לתביעות בע"מ מגדל חברה לביטוח בע"מ** (ניתן בתאריך 26.2.2012).

- רע"א 1185/97 **יורשי מילגרום נ' מרכז משען**, פ"ד נב(4) 145.
- ע"א 276/83, **טרקטורים נ' אספלט**, פ"ד לח (4) 375.
- ע"א 7649/18 **ביבי כבישים עפר ופיתוח בע"מ נ' רכבת ישראל בע"מ** (פורסם בנבו, 20.11.2019).
- **שלו וצמח**, פרק 17
- **פרידמן וכהן**, פרק 25

• תום לב בקיום חיובים

- ס' 39, 61(ב) לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973.
- ע"א 391/80, **לסרסון נ' שכונ עובדים בע"מ**, פ"ד לח (2) 237.
- ע"א 702/80, **גלפושטיין נ' אברהם**, פ"ד לז (4) 113.
- בג"צ 59/80, **שירותי תחבורה ציבוריים באר שבע נ' בית הדין הארצי לעבודה**, פ"ד לה (1) 828.
- רע"א 1233/91 **ג'רבי נ' בן דוד** פ"ד מה(5).
- עא 11054/05 **יורם סגל נ' דניה סיבוס חברה לבניה בע"מ** (ניתן ביום 23.02.2010).
- **שלו וצמח**, פרק 3
- **פרידמן וכהן**, פרק 26

• חוזה על תנאי

- ע"א 464/81, **מפעלי ברוך שמיר חברה לבנין נ' ברוריה הוך**, פ"ד לז (3) 393.
- ע"א 1581/98 **חברת נתיבי אילון נ' בשורה**, פ"ד נד(4) 209.
- ע"א 1363/04 **צאלים החזקות בע"מ נ' "דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ**, תק-על 3447, (4)2007.
- **שלו וצמח**, פרק 19
- **פרידמן וכהן**, פרק 22

• שינוי חוזה בהתנהגות וחוזי יחס

- ע"א 4956/90 **פזגז חברה לשיווק בע"מ נ' גזית הדרום בע"מ**, פ"ד מו (4) 35.
- ע"א 5630/90 **צבי תדמור נ' ישפאר חברה אלקטרונית למסחר** פ"ד מז (2) 517.
- רע"א 1185/97 **יורשי ומנהלי עצבון המנוחה**

• תרופות על הפרת חוזה

◦ אכיפה:

- סעיפים 5-1, 25-17 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א-1970.
- ע"א 2686/99, **אייזמן נ' קדמת עדן**, פ"ד נה(5) 365.
- בג"צ 254/73, **צרי נ' בית-הדין הארצי לעבודה**, פ"ד כח (1) 372.
- ד"נ 21/80, **ורטהיימר נ' הררי**, פ"ד לה (3) 253.
- ע"א 3833/93, **ד"ר יוסי לוינ' נ' אילנה לוינ ואח'**, פ"ד מח (2) 862.
- ע"א 2643/97 **גנז נ' בריטיש וקולוניאל**, פ"ד נז(2) 285 (2003).
- ע"א 5131/10 **אזימוב נ' בנימיני** (ניתן בתאריך 7.3.2013).
- **שלו ואדר**, פרק 6
- **פרידמן וכהן**, פרק 35

◦ ביטול והשבה

- סעיפים 9-6 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א-1970.
- ד"נ 44/75, **ביטון נ' פרץ**, פ"ד ל (3) 581 (פסק-דין של השופט ויתקון).
- ע"א 2825/97, **אבו זייד נ' מקל**, פ"ד נג(1) 402.
- ע"א 3940/94, **רונן חברה לבנין ופיתוח נ' ס.ע.ל.ר חברה לבנין**, פ"ד נב (1) 210.6.
- רע"א 8741/01 **MICRO BALANCED PRODUCTS נ' חלאבין**, תקן-על 2003(1) 1142.
- ד"נ 20/82, **אדרס חומרי בנין בע"מ נ' הרלו את ג'ונס**, פ"ד מב(1) 221.
- **שלו ואדר**, פרק 8
- **פרידמן וכהן**, פרק 36-37

◦ פיצויים:

- סעיפים 16-11 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א-1970.
- ע"א 355/80, **אניסימוב נ' מלון טירת בת שבע**, פ"ד לה (2) 800.
- ע"א 3912/90 **EXIMIN נ' טקסטיל**, פ"ד מז (4) 64.

- ע"א 4012/90, 3666/90, **עירית נתניה נ' מלון צוקים בע"מ**, פ"ד מו (4) ע' 45.
- סעיף 15 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א-1970.
- ע"א 4481/90, **אהרון נ' פרץ מ. בן גיאת חב' להנדסה ובניין**, פ"ד מז(3) 427.
- ע"א 2454/98 **לינדאור נ' רינגל** פ"ד נו(1) 225.
- **שלו ואדר**, פרק 7
- **פרידמן וכהן**, פרק 39

• ◦ **הקטנת הנזק ואשם תורם:**

- בג"צ 74/89 **המועצה המקומית נתיבות נ' בית הדין הארצי לעבודה** פד מד(2) 722.
- ע"א 3437/93 **אנד נ' אדלר** פ"ד נד(1) 817.
- **שלו ואדר**, פרק 7
- **פרידמן וכהן**, פרק 39, 39.148-39.172

• ◦ **הפרה צפויה:**

- ע"א 635/83, **אברהם נ' מזרחי**, פ"ד מא (2) 105.
- ע"א 1816/91, **דלתא הנדסה נ' שכון עובדים**, תקדין עליון, כרך 98 (2), 1885.
- ע"א 195/85, **בנק איגוד לישראל נ' סוראקי**, פ"ד מב(4) 811.
- **שלו ואדר**, פרק 5
- **פרידמן וכהן**, פרק 34, 34.8-34.12

• ◦ **ניכוי מן המחיר:**

- סעיפים 11 ו-28 לחוק המכר, תשכ"ח-1968.
- **פרידמן וכהן**, פרק 41, 41.10

• ◦ **קיזוז ועיכבון**

- רע"א 5095/93 **פ.א. ארבן בע"מ נ' א.ג.ר שותפות לבנין** פ"ד מט(1) 730.
- ע"א 377/82 **התעשיה האוירית נ' צור גת** פ"ד מב(2) 725.
- ע"א 6412/16 **עיריית באקה אל גרבייה נ' קל בניין** (פורסם בתאריך 12.5.2019).
- **פרידמן וכהן**, פרק 41, 41.4-41.9

• ◦ **סדר קיום החיובים**

- ע"א 594/75 **ג'רבי נ' הייבלום** פ"ד ל(2) 673.
- ע"א 2825/97 **אבו זייד נ' מקל** פ"ד נג(1) 402.

- ע"א 1632/98 **ארבוס נ' רובינשטיין ושות' – חברה קבלנית בע"מ** פ"ד נה(3) 913.
- ע"א 701/79 **שוחט (נסים) נ' לוביאניקר** פ"ד לו(2) 113.
- ע"א 7938/08 **היאלי מונסונו נ' מוריס מכביאן** (ניתן בתאריך 11.8.2011).
- **שלו וצמח**, פרק 18
- **פרידמן וכהן**, פרק 23, 23.14-23.22

• סיכול

- סעיף 18 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א – 1971.
- סעיף 15 לחוק השכירות והשאלה, תשל"א – 1971.
- ע"א 715/78, **כץ נ' ניצחוני מזרחי**, פ"ד לג (3) 639.
- ע"א 6328/97 **רגב נ' משרד הביטחון** פ"ד נד(5) 506 (פסקאות 1-10, 19-21 לפסק-דינו של השופט אנגלרד).
- ת"א(י-ם) 3531/01, **בן אבו נ' מדינת ישראל**, תק-מח 2002(2) 20053.
- ע"א 6450/93 **ענבר נ' דונור** (טרם פורסם, ניתן ביום 26/2/97).
- **שלו וצמח**, פרק 23
- **פרידמן וכהן**, פרק 28

• חוזה לטובת אדם שלישי

- סעיפים 34-38 לחוק החוזים.
- ע"א 138/74 **חסקין נ' חסקין**, פ"ד ל (2) 365.
- ע"א 3807/90 **פישר נ' תמר**, פ"ד מז (5) 1043.
- ע"א 8109/98 **אבו חאטום נ' אבו חאטום**, פ"ד נה (2) 267.
- ע"א 333/98 **כץ נ' קרן מקפת**, פ"ד נד (5) 493.
- **שלו וצמח**, פרק 22
- **פרידמן וכהן**, פרק 24

• המחאת חיובים

- חוק המחאת חיובים, תשכ"ט-1969.

• חוזים אחידים

- חוק החוזים האחידים, תשמ"ג-1982.
- ע"א 285/73, **לגיל טרמפולין נ' נחמיאס**, פ"ד כט

- (1) 79, 78, 63.
- ע"א 294/91, **חברה קדישא נ' קסטנבאום**, פ"ד מו 464 (2).
- רע"א 1185/97 **יורשי מילגרומ נ' מרכז משען**, פ"ד נב(4) 145.
- ע"א 449/85, **היועמ"ש נ' גד**, פ"ד מג(1) 183.
- ע"א 1831/93, 1795/93 **קרן גימלאות של חברי אגד בע"מ נ' יעקב**, פ"ד נא(5) 433.
- **פרידמן וכהן**, פרק 31